

ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ

ΑΡΜΑΤΟΛΟΙ ΚΑΙ ΚΛΕΦΤΕΣ

ΕΝΑ ΕΙΔΥΛΛΙΟ ΤΟΥ ΚΑΠΕΤΑΝ ΖΑΧΑΡΙΑ

Ο σεβασμός των κλεφτών προς τις γυναίκες. Ποιούς κυνηγάει τὸ βόλι. Ὁ τρομερὸς Ζαχαρίας και τὰ θηλυκά. Ἡ πανέμορφη Ἀγάθη. Ὁ Ζαχαρίας ξετρελλαινεται μὴ τῆς. Ὅπου παρουσιάζεται γαμπρός. Ὁ πλούσιος χρυσοχὸς τῆς Δημητσάνας. Ὁ Ζαχαρίας φρενιάζει κ' ἀποφασίζει ν' ἀράξει τὴ νύφη. Τὸ κλέβο τὸ γαμπρῶ. Οἱ ἀντιήλθοι ξαναφιλιώνουν. Τὸ σκανδαλώδες δίστιχο. Ὁ Ἡλιοπούλος ἤλεθε. Ὁ θάνατος τῆς Ἀγάθης. Τὸ ἀνοιγμα τοῦ τάφου τῆς. Τὰ θαύματά τῆς κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Εἶνε βεβαιωμένο ἀπὸ πλείστες μαρτυρίες ὅτι οἱ ἥμιος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἔφεραν ἀπεριόριστο σεβασμὸν πρὸς τὶς γυναῖκες, τὶς ὁποῖες δὲν ἔννοῦσαν νὰ περάσουν οὔτε στὸ παροικιό. Ἀναφέρεται μάλιστα ὅτι μὴ ὁμάδα κλεφτῶν ἐπέδρασε ἐπὶ τὴν τιμὴν μῆας Τουρκίας, ποὺ τὴν ἐξαποτίσαν στὸ λημέρι τοὺς περμιένοντας νὰ λάθουν τὰ λῆματα ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς τῆς. Γνωστὴ εἰσὶς ἐνε καὶ ἡ πρόληψις τῶν πολεμιστῶν ἐκείνων τοῦ καιροῦ, ὅτι τὸ βόλι, στὴ μάχη κυνηγεῖ πρῶτον-πρῶτον ἐκείνον ποὺ «δὲν δίνει σύνορον» στὶς γυναῖκες, κατὰ τὴν καθιερωμένην τοὺς ἔκφρασι.

Ἐξαίρεσις ὁ αὐτὸν τὸν γενικὸ κανὼν ἀποτελοῦσε μονάχα ὁ ἔξαιρημένος ἀρματολὸς τῆς Πελοποννήσου Ζαχαρίας, ποὺ εἶχε στὰ πόδια τὸν φτερά, καθὼς λέει καὶ τὸ δημοτικὸ τραγούδι. Ὁ Ζαχαρίας αἰσθανόμενος μεγάλην κλίση πρὸς τὶς γυναῖκες καὶ, λόγω τοῦ πάθους τοῦ αὐτοῦ, πολὺς φορὲς εἶχε παρεκτραπῆ. Ὑπόκει μάλιστα σχετικῶς καὶ τὸ ἀκόλουθο δίστιχο ποὺ ἀναφέρεται ἐπὶ κάποιου πατρὸς τῆς Κυνοῦρας, τὸν ὁποῖο ὁ Ζαχαρίας ἐτιμώρησε σκληρότατα γὰρ λόγους ἀισθητικῆς φτώχειας :

Τῆ μά του νύφη φίλησα, τὶς δύο του
(θυγατέρες,
τῶνα παιδι του σκότωσα, ε' ἄλλο τὸ πῆ-
(ρα σκλάβο.

Χαρακτηριστικότερη ὁμοίως εἶνε ἡ ἀκόλουθη ἱστορία τοῦ Ζαχαρία, ποὺ παραμένει ἀκόμη ἀγνωστὴ σποῖς περισσοτέροις :

Ὁ Ζαχαρίας ἔστῃνε συνήθως τὰ λημέρια τοῦ σταθμοῦ τῆς Γορτυνίας, ἀπὸ ποῦ κατέβαινε συχνὰ στὰ γύρω χωριά κ' ἀντάμωνε τοὺς φίλους του. Ἐνας ἀπ' τοὺς καλύτερους τῶν φίλων ἦταν καὶ κάποιος θανάσιος Ἡλιοπούλος, ποὺ διατηροῦσε χρυσοχοεῖο στὴ Δημητσάνα. Ὁ Ζαχαρίας τοῦ παράγγελλε κάθε τόσο διάφορα κοσμήματα, τὰ ὁποῖα ἐπλήρωνε στὴν ἀσία του, καὶ πῆγαινε μόνος του νὰ τὰ πάρη. Ἐπειδὴ ὁμοίως τὸ εἶχε παρακάνει καὶ πολὺς φορὲς παρουσιαζόταν στὴν πόλιν τὸν μεσημέρι, ἡ Τουρκικὴ ἀρχὴ τῆς Δημητσάνας ἀρχισαν νὰ ἐπισημαίνονται τὸ χρυσοχό καὶ νὰ τὸν θεωροῦν ὡς συνομοίτη.

Ὁ Ἡλιοπούλος τότε, μοινοῦνι φρόβαν μῆπως δινασραστήθῃ τὸν ἐφερέβητο πελάτην του, μὰ μὲρα ποὺ τὸν ἐπισκέφθηκε ὁπως πάντα στὸ μαγαζὶ τοῦ Ζαχαρίας, τοῦ εἶπε τὴν ἀλήθεια καὶ τὸν ἔπεισε ν' ἀραιώσει τὶς ἐπισκέψεις του. Ὁ Ζαχαρίας ἐπειδὴ καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπισκέπτεται τὸ χρυσοχό τὴ νύχτι, μπα-

νοντας σπῆτι τοῦ ἀπὸ μὰ ψηλὴ μάντρα ποὺ περιεβαλλε τὴν οἰκοδομή.

Κάποτε ὁ περίφημος ἀρματολὸς ἔτιχε νὰ πάη γὰ κάποιον δουλειὰ στὴ Βυτίνα. Ἐκεῖ εἶδε στὸ δρόμῳ μὴ κοπέλλα ποὺ τοῦ ἄρεσε πάρα πολὺ. Ρώτησε γὰ νὰ μάθη τ' ὄνομά τῆς καὶ τοῦ εἶπαν ὅτι τὴν ἔλεγε Ἀγάθη. Ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα ὁ τραγὸς ὀρεσίστιος δὲν ἐσυλλογιζόταν τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν ὀμορφὴν χωριατοπούλα ποὺ, χωρὶς νὰ τὸ ξέρῃ ἡ ἴδια, τοῦ εἶχε σκλαβοῦσει τὴν καρδιά. Γι' αὐτὸ, ἐνῶ προτιητερα γύρισε ὁ ἄλα τὰ γύρω χωριά, τὴν νύχτι νυχοζήμερονόταν τακτικὰ στὴ Βυτίνα.

Τὴν ἴδια περὶ τὸν ἐποχὴ συνέπεσε νὰ πάη στὴ Βυτίνα κ' ὁ φίλος του ὁ Ἡλιοπούλος, ὁ ὁποῖος ἐφιλοξενήθηκε στὸ πατρικὸ σπῆτι τῆς Ἀγάθης, μὲ τοὺς γονεῖς τῆς ὁποῖας γνωρίζοταν.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐκεῖ παραμονῆς του, ὁ εὐκατάστατος χρυσοχὸς βρῆκε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκτιμῶνι περισσότερο τὴν ὀμορφιὰ καὶ τὴν νοικοκυρσοσύνην τῆς κόρης, τὴν ὁποῖα δὲν εἶχε δὴ ὡς τότε παρὰ μὰ δύο φορὲς μονάχα.

Οἱ γονεῖς τῆς Ἀγάθης μὲ μεγάλην τοὺς χαρὰ θὰ ἔβλεπαν νὰ πραγματοποιηθῆται ἔνα τέτοιον συνοικεῖο. Ἀφοῦ λοιπὸν καὶ οἱ δύο νεοὶ ἠθελαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, τὰ μίλησαν μετὰ τὸν και σὲ λίγες μέρες ἔγιναν στὴν ἐκκλησιὰ οἱ ἀρραβῶνες τοῦ θανάσιου Ἡλιοπούλου καὶ τῆς ὀμορφῆς Ἀγάθης.

Ὁ Ζαχαρίας, μόλις ἔμαθε αὐτὸ τὸ νέο, πῆγε νὰ τρελλαθῆ ἀπ' τὴ ζήλια του. Εἶχε βρῆ μὰ κοπέλλα ποὺ τοῦ ἔβλεπε καὶ τὴν ἄφρινε νὰ τοῦ τὴν πάρη ἄλλος... Τὴν ἴδια λοιπὸν ὄρα ἔστειλε ἕναν ἄνθρωπο τοῦ στὸ χρυσοχό γὰ νὰ τοῦ μνησθῆ τ' ἀκολούθα :

— Ἡ φίλια φίλια, μὰστορα, καὶ τὸ ντερέσο (σημῆρον) ντερέσο... Τὴν κόρη τὴν ἀγάπο καὶ νὰ τὴν ἀφρίσης ἔλευτερη...

Ὁ Ἡλιοπούλος ἔσπευσε τότε νὰ τοῦ παραγγεῖλῃ ὅτι θάκανε ἄδικα ἂν τὸν ἐχθροῦσαν. Ζήτησε μάλιστα ποὺ τὸν πείσει ὅτι ἡ ἀρραβωνιαστικὰ του δὲν ἤξερε τίποτε γὰ τὸν τριμερὸ ἀίσθημα τοῦ ἀρματολοῦ πρὸς αὐτὴ, κ' οὔτε θὰ μπορούσε νὰ τὸν ἀκολούθησῃ στὰ βουνά.

Ἐπειδὴ ὁμοίως ὁ Ἡλιοπούλος ἤξερε καλὰ τὶς διαθέσεις τοῦ φίλου του κ' ἦταν βέβαιος ἀπὸ πρὶν ὅτι δὲν θὰ τοῦ ἄλλαξε γνώμη μὲ τὸ καλὸ, ἔτρεξε στὸ σπῆτι τῆς ἀρραβωνιαστικῆς του καὶ μετέδωσε στὸν πατέρα τῆς τὰ δυσόρεστα νέα. Τότε κάθισαν κ' οἱ δύο μαζὺ νὰ μιλήσουν καὶ μόνον κατὰ τὰ χαράματα χωρίσαν. Τὶ ε-

Παλληκάρι τοῦ 21

παν σ' δλο αυτό τὸ διάστημα, θά τὰ μάθετε παρακάτω.
 Ἐντομεταξὺ ὁ Ζαχαριάς, ὁ ὁποῖος καθόρθωσε νὰ μάθῃ πότε θά γινόταν ὁ γάμος, πῆρε τὴν ὀφισμένη ἡμέρα τὰ παλληκάρια του κ' ἔσγησε καρετῆρα στὸ συμπεθερικό, πλάνοντας τὰ καταλλήλοτερα μέρη ἀπ' ἑσπου, δίχως ἄλλο, θά περνούσε.

Ἄλλα κ' ὁ πολυμήχανος χρυσόχορς, ποὺ δὲν ἤθελε βέβαια νὰ τὸ ἀράξουν ἀπ' τὰ χέρια ἕνα τέτοιο πολύτιμο στολίδι, εἶχε τὴν πρόνοια νὰ λάβῃ κ' αὐτὸς παραλλήλως τὰ μέτρα του γιὰ νὰ ξεουδετερώσῃ τὴς ἐνέργειες τοῦ ἀπλότου του φίλου. Πρὸς τοῦτο λοιπὸν ἐφήρμοσε ἕνα πραγματικά ξέγνοιο σχέδιο, τὸ ἴδιο ἐκεῖνο ποὺ εἶχε καταστρώσει μαζὺ μὲ τὸν πεθερὸ του.

Ὅταν ἀλλὰχθηκαν τὰ στέφανα καὶ τελείωσε τὸ μυστήριο, κίνησαν ὄλοι μαζὺ οἱ συμπεθεροὶ τὴ νύχτα γιὰ νὰ γυρίσουν στὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ, στὴ Δημητσάνα, μαζὺ μὲ τὴ νύφη. Προηγούμενος ὅμως εἶχαν φροντίσει νὰ μὴ γίνῃ γνωστὴ ἡ ὥρα τοῦ ξεκινιματος γιὰ νὰ μὴν τύχῃ καὶ τὸ μάθαμε ὁ Ζαχαριάς.

Μόλις ἔφτασε τὸ συμπεθερικό ἀπὸ μέρος ἑσπου εἶχε στήσι καρετῆρὸ ὁ ζηλότοπος ἀρματολὸς, τὰ παλληκάρια του ἐτομαστῆσαν νὰ χωρῆξουν ἀπάνω τους καὶ νὰ τοὺς τρομοκρατήσουν, ἀρπάζοντας τὴ νύφη.

Μὲ μεγάλη τους ἐκπλήξι ὅμως παρετήρησαν ὅτι εἶπετε ἡ νύφη ἀπ' τὴ μέση. Ἐκπιτῆσαν ἀκόμη καλύτερα κ' εἶδαν ὅτι καμμιὰ γυναίκα δὲν ἔπιηχε στὴ συνοδεία. Βλέποντας λοιπὸν ὅτι θάταν ἄσικοπο νὰ ἐπιτεθῆν κατά τὸν συμπεθερὸν, μὰ κ' ἔβλεπε ἐκεῖνη ποὺ γυρῆσαν, τοὺς ἄρρησαν νὰ ἀπαμαρτυροῦν, χωρὶς καμμιὰ ἐνόχλησι· κ' ἔτρεξαν στὴ Βυτίνα γιὰ νὰ μάθουν τὶ συμβαίνει.

Ἐνῶ ὅμως ὁ Ζαχαριάς μὲ τοὺς συντρόφους του τραβοῦσε ὀλοταχῶς γιὰ τὸ χωριὸ τῆς ὤμορφης Ἀγάθης, τὸ συμπεθερικό προχωροῦσε κ' αὐτὸ βιαστικά κ' ἴστερα ἀπὸ λίγη ὥρα βρισκόταν στὴ Δημητσάνα. Μόλις ἐμπῆκαν ὄλοι οἳοι στὴν πόλι, ἡ νύφη ἔβγαλε γρήγορα τὴν ἀντρωκὴ φορεσιὰ ποὺ τῆς εἶχαν βάλει γιὰ προφυλάξι καὶ μπῆκε στὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ ντυμένη τὰ νερικά της.

Ὁ Ζαχαριάς, ὅταν ἐπῆγε στὸ χωριὸ καὶ πληροφορήθηκε τὸ πάθιμά του, ἔγινε ἄλλοιωτικὸς ἀπ' τὴν ὄργη του. Σὲ μὰ στιγμὴν μάλιστα

τοῦ Προφήτη...

ΤΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

ΤΑ ΖΩΑ ΚΑΙ Η ΘΑΛΑΣΣΑ

Κατὰ τὰ ταξείδια δὲν ὑποφέρει ἀπὸ ναυτίασι μονάχα ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ διάφορα ἄλλα ζῶα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε συνηθισμένα στὴ θάλασσα. Οἱ πῆθκοι λ. χ. πᾶσων τρομερὰ κατὰ τὸν πλῆνι, ἡ κότεις γίνονται κάτισχες, ἡ γάτες εἶνε ἀνήσυχες καὶ φοβισμένες, οἱ σκύλοι ἀναζητοῦν κάθε τόσο τὸν κύριό τους, τὰ δὲ περισσότερα πεθαίνουν ἐξ αἰτίας τῆς θαλασσοταραχῆς. Ἐπίσης τὰ πουλιὰ σπάνια κεληθοῦν κατὰ τὰ ταξείδια καὶ τὰ ἀπίθασα ζῶα, ὅπως τὰ ἄλογα καὶ τὰ βόδια δειχνοῦν μεγάλη ἀνησυχία. Τὰ μένα ζῶα ποὺ δὲν ἐνοχλοῦνται καθόλου ἀπὸ τὴ θάλασσα εἶνε ἡ χήνη, τὰ γουρῖνια καὶ τὰ φεδια.

αὐτὸν, ἔσπευσε νὰ τὸν βεβαιώσῃ ὅτι εἶχε λησμονήσει περὶ τὰ περασμένα καὶ ὅτι ἐξ ἄλλου ἐσηθήσει νὰ φερεται ἀνὰ ἄντρας πρὸς τοὺς φίλους του. Γιὰ νὰ τὸν καθησυχάσῃ μάλιστα περισσότερο, θεώρησε καλὸ νὰ τοῦ ἀναφέρῃ καὶ τὴν γνωστὴ παροιμία: «Ὁ λύκος τὴ φωνὴν αὐτὸν δὲν τὴν μαγαρίζει».

Ὅταν πέθανε ὁ Ἠλιόπουλος, ἴστερα ἀπὸ κάμποσα χρόνια, ἡ γυναίκα του ἔγινε καλογορῆ κ' ἀπορήνηκε τὰ ἐγκόσμου. Προηγούμενος ὅμως εἶχε φροντίσει νὰ ἀναθερμῆ χριστιανικώτατα τὰ τέκνα της, ἐκ τὸν ὁποίων ἕνα ἦταν καὶ ἡ γιγαριὰ τοῦ ἀειμνήστου Εὐθύμου Καστορῆ, ἐνὸς ἀπ' τοὺς πρώτους καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου μας.

Ὅταν ἐξεθάσαν τὰ κόκκαλά της, ἀντελήφθηκαν ὅτι ἀνέιδαν μὰ εὐχάριστη μυρωδιά καὶ ὄλοι οἱ κάτοικοι τῆς περιφερείας σχημάτιαν τὴν πεποιθῆσι ὅτι ἄγιασε.

Γι' αὐτὸ, κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησι τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Κυριακῆς στὴ Δημητσάνα, ἔβαλαν χάριν προστάσις τὰ κόκκαλά της Ἀγάθης στὴς τέσσερες ἄκρες τῆς ἐκκλησιᾶς, ἀκόμη δὲ καὶ σήμερα τῆς ἀποδίδονται ἀρκετὰ θαύματα ἐκ μέρους τῶν συμπατριωτῶν της.

πρότεινε νὰ πατήσουν τὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ καὶ νὰ τοὺς πάρουν τὴν ὤμορφη χωριατὸ ποῦκα. Ὅταν ὅμως πέρασε ἡ πρώτη του ἔξαρσι, σκέφθηκε ὅτι θάταν ἀνώφελο, ἀφοῦ εἶχαν γίνεῖ περὶ τὰ στέφανα, καὶ παραιτήθηκε ἀπὸ τὸ ἀρχικό σχέδιό του. Ὄχιόσο, ἐξακολούθησε ἐπὶ κάμποσον καιρὸ ἀκόμη νὰ ἀπειλῇ τὸν ἀντίζηλό του μὲ ἐκδίκησι καὶ νὰ τὸν εἰδοποιῇ κάθε τόσο ὅτι θά τοῦ πληρώσῃ μὲ τὸ κεφάλι του τὸ ρεζιλῆρα ποῦ τοῖκταν.

Ὅταν ὅμως πέρασαν κάμποσοι μῆνες καὶ κρύωσε περὶ τὸ πάθος του, ἀποκάσισε νὰ θυσιάσῃ τὸν ἔρωτα στὴ φίλια καὶ νὰ ἀνανεώσῃ τοὺς παλῆους τοῦ δεσμοῦς μὲ τὸν εὐτυχημένο Δημησιωτῆ.

Ἀρχισε λοιπὸν νὰ τὸν ἐποκέπειται ταχτικά, ὅπως καὶ πρὶν, στὸ μαγαζὶ του, σὴν νὰ μὴν εἶχε σημεῖ ἴποτε ἀναμεταξὺ τους. Ὁ Ἠλιόπουλος δέχτηκε βέβαια μὲ κάποια προθυμία τὸ φίλο του, δὲν ἔπαυε ὅμως νὰ δυσπιστῇ πρὸς αὐτὸν καὶ νὰ κατακοπεῖται κάθε κίνημά του.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι δὲν παρετήρησε τίποτε τὸ ἴστικο καὶ γι' αὐτὸ καθοῦσα. Ἐκεῖνο ὅμως ποῦ φροδῶταν ἀπ' τὸ Ζαχαριά παρὰ λίγο νὰ τὸ βῆ ἀπ' τὴ γυναίκα του.

Ἡ Ἀγάθῃ, ποὺ ὅπως ὄλες ἡ γυναικῆς τῆς ἐποχῆς της ἔκανε μόνῃ της νυχτερὴ, μὰ νύχτα καθόταν κ' ἔπιελε κάποιο ἐργόχειρο. Γιὰ νὰ διώξῃ δὲ τὸν ἔπνο, ποῦ τῆς ἐδάφανε σιγὰ-σιγὰ τὰ βλέφαρα, ἄχισε νὰ τραγουδῇ τὴν ἀρχὴ ἐνὸς τραγουδιοῦ, ποὺ καὶ σήμερα ἀκόμη τὸ λένε στὰ χωριά:

Ὀβλές ἡ νεῖς παντρεύονται καὶ παίρνουν παλληκάρια, κ' ἐγὼ ἡ Γιαννοῦλα ἡ ὤμορφη πῆρα τὸ βερεμιάρη...

Ὁ ἄντρας της, ποὺ καθόταν ἐκεῖνη τὴν ὥρα καὶ δοῦλεν πλάι, στὸ ἐργαστήρι του, μόλις ἄκουσε αὐτοὺς τοὺς στίχους, ὑπομάσθη πῶς ἰπονοοῦσαν αὐτὸν καὶ τὸ Ζαχαριά, ὁ ὁποῖος εἶχε πῆδησι πρὸ ὀλίγου τὴ μάντρα καὶ καθόταν μαζὺ του καὶ κουδεντίασαν.

Μόλις ἔβγαλε λοιπὸν ὁ φίλος του, πῆγε ν' ἀνταμώσῃ γρήγορα τὴ γυναίκα του κ' ἄρχισε νὰ τῆς κῶνι δρωμάτους παρατηρήσεις ἐξ αἰτίας τοῦ τραγουδιοῦ της. Ἐκεῖνη διαμαρτυρήθηκε μὲ ὄλες τῆς δυνάμεις της, λέγοντας ὅτι δὲν ἔφταιγε αὐτὴ γιὰ τὴ σατανικὴ συμπτωσι καὶ ὅτι ἄγνοοῦσε τὴν παρουσιά τοῦ Ζαχαριά μέσα στὸ ἐργαστήρι τὴν ὥρα ποὺ τραγουδοῦσε.

Ὁ Ἠλιόπουλος φάνηκε πῶς πίστευε στὶς διαβεβαιώσεις της Ἀγάθης, ἀλλὰ τὸ σαράμι ἐξακολούθησε νὰ τὸν τρώῃ μέσα του. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μέρα ἔγινε σκευθρῶς κ' ἀμύλητος καὶ σ' ἄσους τὸν ἐνοχοῦσαν γιὰ τὴν αἰτία τῆς στενοχώριος του δὲν ἤθελε ν' ἀντηθῆ.

Ἡ ἡλίεια τοῦ χρυσοχοῦ ἐφτασε σὲ τέτοιο σημεῖο, ὅστε σὲ κάποια ἀπὸ τῆς ἐποκέψεις τοῦ Ζαχαριά δὲν ἐδίστασε νὰ τοῦ μῆλησι καὶ νὰ τοῦ πῆ τῆς ὑποψῆς του. Ἐκεῖνος ὅμως, ὁ ὁποῖος ἐνταμεταξὺ εἶχε διαισθανθῇ τὴν κρυφὴ ἀγάπῃ τῆς Ἀγάθης πρὸς